

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ**

**ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
КЗ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
ДУ «УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ»**

**МАТЕРІАЛИ
РЕГІОНАЛЬНОЇ МІЖУНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**ВИКЛИКИ ТА НАПРАЦЮВАННЯ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИФРОНТОВОГО РЕГІОНУ – СТРАТЕГІЯ
СТАБІЛЬНОСТІ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

ЗАПОРІЖЖЯ 2026

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ХІРУРГІЧНИХ КАФЕДР У ПРИФРОНТОВОМУ РЕГІОНІ: СТРАТЕГІЯ СТІЙКОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ	
Губка В.О., Головка М.Г., Матерухін А.М., Охріменко Г.І., Вайло Ю.М.	43
ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У БЕЗПЕРЕРВНІЙ ОСВІТІ ЛІКАРЯ СТОМАТОЛОГА	
Дем'янов С.О.	45
МОДЕРНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ З ФІЗИЧНОЇ ТА КОЛОЇДНОЇ ХІМІЇ ВІДПОВІДНО ДО ОНОВЛЕНИХ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ	
Довбня Д.В., Усенко Д.Л., Каплаушенко А.Г.	47
ВИКЛИКИ ДЛЯ HR-МЕНЕДЖЕРІВ У АПТЕЧНОМУ СЕКТОРІ ПРИФРОНТОВОГО РЕГІОНУ	
Єренко О.К., Смойловська Г.П., Хортецька Т.В., Малюгіна О.О.	48
ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ НА БАЗІ МЕДИЧНОГО ТРЕНІНГОВОГО ЦЕНТРУ	
Завгородня Н.Г., Костровська К.О.	51
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ВИКЛАДАННЯ ОФТАЛЬМОЛОГІЇ У МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ПРИФРОНТОВОГО РЕГІОНУ	
Завгородня Н.Г., Цибульська Т.Є.	52
СТІЙКІСТЬ ХІМІЧНОЇ ОСВІТИ У ПРИФРОНТОВОМУ РЕГІОНІ: АДАПТАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ТА НЕОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ	
Карпенко Ю.В.	55
ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ВИКЛАДАЧІВ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРОФІЛАКТИКА ТА ПОДОЛАННЯ	
Кейтлін І.М., Білай І.М.	57
РОЛЬ КЛІНІЧНОГО ФАРМАЦЕВТА У СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ	
Крайдашенко О.В., Кремзер О.О., Крайдашенко О.О.	61
ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТОРНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ПРИФРОНТОВОГО РЕГІОНУ: ДОСВІД ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	
Кривошей О.В., Дерев'янюк Н.В., Німенко Г.Р., Борсук С.О., Слободяник В.Г.	63
ОРГАНІЗАЦІЯ СИНХРОННОГО ЗМІЩАНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ПРИФРОНТОВОГО РЕГІОНУ	
Крупей К.С., Войтович О.В., Деген А.С., Гуліна О.С.	66
ВИКЛИКИ ТА НАПРАЦЮВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИФРОНТОВОГО РЕГІОНУ: ДОСВІД ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	
Кучеренко Л.І., Кандибей К.І., Антипенко О.М., Британова Т.С.	68
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КЛІНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ В УМОВАХ ОБМЕЖЕНОГО ДОСТУПУ ДО КЛІНІЧНИХ БАЗ	
Лашкул Д.А., Назаренко О.В.	71
ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ПІСЛЯДИПЛОМНОГО ЕТАПУ В КОНТЕКСТІ НАВЧАННЯ ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГІВ, ХІРУРГІВ-ДЕРМАТОЛОГІВ	
Макуріна Г.І., Городокіна Л.О.	73
РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ СТОМАТОЛОГІВ - ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ЧАСУ	
Манухіна О.М.	76

Interact є динамічними, відсутній «єдиний правильний шлях» при лікуванні пацієнта, що створює середовище, яке є максимально наближеним до реальних умов лікарні. Особливо цінним етапом роботи є дебрифінг - аналіз помилок та оцінка компетенцій. Студенти навчаються визначати пріоритети при наданні невідкладної допомоги, приймати обґрунтовані клінічні рішення відповідно до чинних стандартів. Це розвиває клінічне мислення, лідерські якості та навички командної роботи. При опитуванні студенти відзначають позитивний досвід роботи з Body Interact - підвищення впевненості, кращу здатність аналізувати невідкладні клінічні випадки та зменшення стресу під час навчання.

Висновки. Застосування змішаної форми навчання та симуляційних технологій в умовах обмеженого доступу до клінічних баз і мінімального контакту з реальними пацієнтами забезпечує стабільність і високу якість клінічної підготовки майбутніх лікарів у прифронтовому регіоні. Цей підхід сприяє розвитку професійних компетентностей, командної роботи та клінічного мислення. Розширення бази клінічних кейсів і подальше впровадження інноваційних симуляцій є перспективним напрямом розвитку медичної освіти ЗДМФУ та гарантією підготовки висококваліфікованих фахівців навіть у складних умовах війни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інтерактивний освітній симулятор Body Interact - невід'ємна складова підготовки клініциста / Ю.М. Колесник, С.А. Моргунцова, В.Г. Сюсюка, О.В. Дейніченко, М.І. Павлюченко // «Інноваційні освітні інструменти в підготовці клініциста»: матеріали навчально-методичної конференції ЦМР ЗДМФУ (Запоріжжя, 25 квітня 2024 р.). - Запоріжжя, 2024. – С. 9-11.

2. Технологія переходу до змішаної форми навчання у ЗДМУ / Ю. М. Колесник, М. О. Авраменко, С. А. Моргунцова, О. А. Рижов, Н.А. Іванькова // Актуальні питання вищої медичної (фармацевтичної) освіти: виклики сьогодення та перспективи їх вирішення: матеріали XVIII Всеукр. наук.-практ. конф. в онлайн-режимі за допомогою системи Microsoft Teams (Тернопіль, 20–21 трав. 2021 р.) / МОЗ України, ДУ ЦМК з вищ. мед. освіти МОЗ України, ДВНЗ "Терноп. держ. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського". - Тернопіль : ТДМУ, 2021. - С. 246-257.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ПІСЛЯДИПЛОМНОГО ЕТАПУ В КОНТЕКСТІ НАВЧАННЯ ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГІВ, ХІРУРГІВ-ДЕРМАТОЛОГІВ

Макуріна Г.І.

завідувач кафедри, д.м.н., професор кафедри дерматовенерології та естетичної медицини

Городокіна Л.О.

доктор філософії, доцент кафедри
дерматовенерології та естетичної медицини

Ключові слова: дерматовенерологія, хірургічна дерматологія, практичні навички, візуальна грамотність.

Попит на навчання в межах вторинної спеціалізації дерматовенерології та хірургічної дерматології останнім часом демонструє тенденцію до зростання. Це зумовлено розширенням дерматологічних послуг, зокрема малоінвазивних втручань, а також зростанням кількості пацієнтів з онкопатологією та запитом на естетичні процедури, що потребують спеціального діагностично-лікувального підходу [1].

Окрім того, значної актуальності набуває міждисциплінарний дискурс у веденні пацієнтів, що вимагає від спеціалістів практичні навички та вміння не лише в межах класичних дерматологічних нозологій чи підходів до діагностики, а й залучення сучасних методів у тому числі естетичної корекції [2,3]. Тому, формування конкурентоспроможного фахівця потребує виокремлення специфічних змістових та методичних акцентів у процесі професійної підготовки. Попри вищезазначені завдання, що постають перед викладачем закладу вищої освіти, додаткової актуальності набувають соціальні виклики, зумовлені повномасштабним вторгненням та необхідністю навчання в умовах прифронтових регіонів. І якщо дистанційний формат навчання для студентів вже давно переформатований, то навчання для вже дорослих зрілих лікарів потребує більш гнучких, практично орієнтованих підходів з урахуванням їхнього попереднього клінічного досвіду, професійних потреб та дефіциту часу [4]. З урахуванням наявних перешкод, попереднього власного педагогічного досвіду та освітніх стратегій здобувачів на післядипломному етапі, навчальний процес на кафедрі дерматовенерології та естетичної медицини для курсантів, які опановують дерматовенерологію та хірургічну дерматологію, реалізується за диференційованими траєкторіями.

Навчання на циклі вторинної спеціалізації з дерматовенерології поєднує спеціалістів, які вперше ознайомлюються з даною дисципліною. У цьому контексті особливої уваги потребує формування ґрунтовної теоретичної бази для подальшого розвитку клінічних компетентностей. Усі лекції, створені викладачами кафедри, окрім класичного викладу матеріалу, обов'язково передбачають огляд світових клінічних настанов і гайдлайнів відповідно до нозологічної категорії. Це сприяє формуванню доказово орієнтованого клінічного мислення, актуалізації знань відповідно до сучасних стандартів

медичної допомоги, а також розвитку навичок критичного аналізу. Проте ключовим аспектом підготовки є візуальна грамотність, що передбачає здатність до розпізнавання морфологічних елементів, їх інтерпретації в межах формування клінічного діагнозу та диференційної діагностики. Для усіх курсантів передбачене навчання у змішаному форматі, що включає онлайн-лекції та семінари, а також регулярне відвідування клінічних оглядів на базі кафедри у дерматологічних відділеннях двічі на тиждень. Ті курсанти, які не мали можливості брати участь у консультаціях біля ліжка хворого, ознайомлюються з пацієнтами за допомогою фото- та відеоматеріалів у дистанційному форматі. Незважаючи на високу якість додаткових навчальних матеріалів, ефективно оволодіння кольоровою гамою шкірних проявів, пальпаторними характеристиками елементів та розвиток комунікативних навичок із пацієнтом роблять змішаний формат навчання більш привабливим і результативним для курсантів. Це засвідчується як систематичною участю більшості курсантів у клінічних оглядах, так і вищими результатами, продемонстрованими ними під час підсумкового оцінювання практичних навичок. Тому для цієї категорії здобувачів основний акцент у навчанні робиться на класичну теорію з урахуванням сучасних клінічних настанов та розвиток візуальної грамотності, що дозволяє коректно розпізнавати та інтерпретувати дерматологічний патологічний процес. Важливу роль у цьому відіграє саме кейс-орієнтоване навчання, яке сприяє застосуванню теоретичних знань на практиці з формуванням клінічного мислення. Такий підхід формує цілісне уявлення про нозології, алгоритми їх діагностики та принципи ведення пацієнтів, забезпечуючи поступовий перехід від теоретичних знань до практичного застосування у клінічній діяльності.

Для здобувачів хірургічної дерматології, незважаючи на спільність загальних педагогічних підходів із попередньою категорією слухачів, характерним є вищий рівень опанування професійних умінь і навичок. Ця спеціалізація передбачає наявність у курсантів попереднього базового клінічного досвіду з дерматовенерології. Зокрема, навчальний процес акцентує увагу на оволодінні сучасними методами діагностики, плануванні та виконанні хірургічних втручань, а також застосуванні передових лікувальних технологій. Саме тому викладання анатомії передбачає не лише розгляд теоретичних аспектів у контексті клінічних потреб, але й інтеграцію з практичним застосуванням у косметологічних процедурах. Крім того, навчальний процес передбачає використання технологій віртуальної реальності, що дозволяє курсантам відпрацьовувати анатомічні та процедурні навички у безпечному, інтерактивному середовищі, підвищуючи точність виконання маніпуляцій та

розуміння топографічних взаємозв'язків. Морфологічна діагностика опановується курсантами у повному циклі: від вибору методики та виконання біопсії до подальшої оцінки отриманого матеріалу морфологом. Такий комплексний підхід забезпечує формування практичних навичок, розуміння принципів правильного взяття та обробки зразків, аналізу результатів дослідження. Дерматоскопія, використання лазерних методик, а також безпосереднє виконання процедур видалення утворень сприяють формуванню практичних клінічних навичок. Можливість курсантів брати безпосередню участь в операціях, спостерігати за проведенням косметичних процедур та виконувати окремі маніпуляції під керівництвом викладачів суттєво підвищує ефективність формування їхніх компетенцій. Це вкотре підтверджує результативність застосування змішаного формату навчання, тоді як наявність відеоматеріалів забезпечує можливість багаторазового перегляду навчального контенту. Це сприяє кращому збереженню інформації та подальшому самостійному відпрацюванню необхідних практичних навичок

Отже, підготовка здобувачів післядипломної освіти за напрямками дерматовенерології та хірургічної дерматології вимагає диференційованих підходів, що поєднують класичні теоретичні засади з інтенсивним формуванням практичних компетентностей. Змішаний формат навчання, який включає поєднання реальних клінічних оглядів, участь в маніпуляціях, симуляційних тренінгах, довів свою високу ефективність у забезпеченні якості професійної підготовки. Для здобувачів курсу «Дерматовенерологія» ключовим є розвиток візуальної грамотності та клінічного мислення, тоді як для курсантів з «Хірургічної дерматології» - опанування сучасних діагностично-лікувальних методик, у тому числі напрямку естетичної корекції. Комплексний, практично орієнтований підхід забезпечує підготовку висококваліфікованого фахівця, здатного ефективно відповідати сучасним стандартам та вимогам у сфері дерматології та дерматохірургії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Jo S. J., Lee H. M., Rho N. K., Kim M. S., Ryu H. J., Kim H. S., Park B. C., Roh M. R., Seo S. B., Kim H., Seo Y. J., Li K., Huh C. H., Song K. H., Seo K. K., Seo S. H. Survey on resident education for surgical dermatology in South Korea // *Annals of Dermatology*. - 2024. - Vol. 36, No. 3. - P. 172-179. DOI: 10.5021/ad.23.130.
2. Kream E. J., Jones V. A., Tsoukas M. M. Balancing medical education in aesthetics: Review and debate // *Clinics in Dermatology*. - 2022. - Vol. 40, No. 3. - P. 283-291. DOI: 10.1016/j.clindermatol.2021.11.011.
3. Alturki A. Y., Alekrish K. A., Algharbi N. A., Qadoumi T. A., Albusair M. K., Alghamdi S. D., Shadid A. M., Alzamil F. M., Albarqawi S. Y. Cosmetic dermatology training: perceptions

and experiences of dermatologists and residents in Saudi Arabia // Journal of Dermatology and Dermatologic Surgery. - 2023. -Vol. 27, No. 1. -P. 13-19. DOI: 10.4103/jdds.jdds_86_22.

4. Elendu C., Amaechi D. C., Okatta A. U., Amaechi E. C., Elendu T. C., Ezech C. P., Elendu I. D. The impact of simulation-based training in medical education: A review // Medicine (Baltimore). - 2024. - Vol. 103, No. 27. - P. e38813. DOI: 10.1097/MD.00000000000038813.

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ СТОМАТОЛОГІВ - ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ЧАСУ

Манухіна О.М.

доцент кафедри стоматології післядипломної освіти

Ключові слова: медична освіта, компетенції, емоційний інтелект.

Складність і різнобічність функціонування сучасного суспільства, як динамічного соціального організму, зростання його системних змін зумовлюють гостру потребу розвитку потенціалу емоційного інтелекту людини задля її ефективної соціальної адаптації та успішної самореалізації. Емоційний інтелект – це інтегративна особистісна властивість, яка зумовлюється динамічною єдністю афекту та інтелекту через взаємодію емоційних, когнітивних, мотиваційних особливостей і спрямована на розуміння власних емоцій та емоційних переживань інших. Він включає емпатію, самосвідомість, самоповагу, самоконтроль, емоційну самостійність, мотивацію та соціальні навички. та емоційний інтелект є ключем до успіху в будь-якій сфері життя. [1, с. 54]. Лікарі, з вищим рівнем EQ, можуть досягти вищих кар'єрних досягнень, а викладачі, які демонструють ці риси, ефективніше навчають. Сучасні теоретичні та практичні дослідження підтверджують наявність тісних взаємозв'язків між рівнем емоційного інтелекту і психологічним благополуччям, умінням справлятися зі стресовими ситуаціями, що є особливо важливим в умовах війни [2, с. 47]. Успішність вивчення предмету в сучасному медичному закладі вищої освіти сьогодні неможливе без використання категорії: «компетентність». Компетенції, пов'язані з міжособистісною взаємодією, є невід'ємною та значущою складовою роботи лікаря. Рада з акредитації післядипломної медичної освіти (ACGME) впровадила концепцію компетентностей в освіту. Серед позицій, зазначених у компетентісному підході, була затверджена і компетентність: «емоційний інтелект» [3, р.13]. Емоційний інтелект є однією з провідних компетентностей сучасних медичних працівників, в тому числі стоматологів, визначаючи їхню академічну